

Starověk

Literatura starověku, tj. od neolitu (vzniku písma cca 3 300 př.n.l.) až do rozpadu západořímské říše 476n.l.

Mimoevropské civilizace ve starověku

Mezopotámie- území dnešního Iráku (Babylónská říše, sumerská a babylónská kultura). *První organizovaná společnost, o které máme konkrétní zprávy. Kolébka vzdělanosti. Osídlení už v prehistorii, největší rozkvět asi 6000-2000 př.n.l.*
*První města (Nejznámější **Uruk** neboli Ur a **Babylón**), chrámy, obchod, ekonomika, výroba mědi, používali **kolo**.*

Takže nutně potřebovali: **početní systém**, **písmo** (klínové- asi 3300 př.n.l.)

Památky: **Epos o Gilgamešovi** (psaný jednou z podob klínového písma)
zatím nejstarší písemná památka na světě
epická poéma (Gilgameš byl asi vládce města Uruku; vydává se na pouť za nesmrtelností a prožívá s přítelem Enkiduem různá dobrodružství) 12 zpěvů

Báseň o stvoření (inspirace pro Bibli)

Chetitská říše- dnešní území Turecka (asi 1650-1200 př.n.l.)

Používali **hieroglyfické písmo** (piktogramy označující zvířata, předměty atd.)

Féničané- území asi dnešního Libanonu a Sýrie (asi 1200 let př.n.l.) Féničtina ještě existuje, patří mezi skupinu semitských jazyků.

Psali na **papyrus**.

Féničané vytvořili pravděpodobně první významnější **abecedu** (22 znaků pouze pro souhlásky). Tu **přijali s úpravami Řekové**, od nich **Římané**- latinka (26 znaků=liter)

Perská říše- dnešní území Íránu (vznik asi 550 př.n.l., velký rozvoj, pak prohrané tzv. perské války s Řeckem 490-449 př.n.l., zánik způsobil Alexandr Makedonský 331 př.n.l.).

Avesta- sbírka náboženských a právnických textů, lyrických písní
autor: **Zarathustra** (zakladatel staroperského náboženství)
nejznámější část: **Kniha králů** (Šáh-náme). Z ní potom vznikl **Firdausiho epos**.

Hebrejci- Řekové dali světi rozum (vzdělanost).
Římané dali světu právo (řád).
Židé dali světu víru (směr).

Mojžíš, Ježíš, Marx, Freud, Einstein ... Židé.

Kde se tu vzali?

město Otec Abraham odešel před 4000 lety z Uru (Mezopotámie, hlavní rasy Kaldejců) do země Kanaán (=Palestina).

Proč zrovna tam?

1. Kniha Mojžíšova: (řekl Bůh) "Potomstvu tvému dám zemi tuto." Abrahamův syn se jmenoval Izák, vnuk Jákob (jeho jméno bylo později změněno na **Izrael**). Izrael měl 12 synů = 12 izraelských kmenů. Jeden z těchto synů byl **Juda** > Žid.

sebezapřením Bůh zkoumal Abrahamovu věrnost: Chtěl po něm, aby Abraham jako **živou oběť** obětoval svého **syna Izáka**. Abraham to se

téměř provedl (Bůh jej v poslední chvíli zarazil). Tím získal důkaz jeho oddanosti povýšil ho na svého služebníka a dal mu za to slib, přísahu: (kniha Mojžíšova) "**Při sobě samém přísahal jsem, že poněvadž jsi učinil tuto věc a neodepřel jsi mně syna svého, jedináčka svého, že požehnám ti a rozmnožím potomstvo tvé jako hvězdy nebes...
...a požehnání budou semenem tvým (=potomstvem tvým), protože jsi uposlechl hlasu mého.**" Tuto přísahu pak opakoval Izákovi, Judovi a ostatním v kmeni Judově (pozn. Židů je dnes přes všechny pogromy asi 18 miliónů).

Konkrétní naplnění této smlouvy: **prostřednictvím Mojžíše**.

Mojžíš se narodil r. 1593 př.n.l. izraelským rodičům, kteří byli s celým kmenem Izrael jako otroci v egyptském zajetí. Pán ho vyvolil jako toho, kdo povede Izraelce ke svobodě.

Vyvedl je do "země zaslíbené" (Kanaánu).

Ale zase to bylo doprovázeno četnými zkouškami oddanosti.

Za to, že Bůh (prostřednictvím Mojžíše) vyvedl Izraelce z otroctví na svobodu, přikázal jim plnit:

asi 600 zákonů, týkajících se věcí světských i svatých, tělesných, duševních i mravních (to jsou ty různé svátky, šábese, pusty aj.), způsobů uctívání Boha aj. (Tóra= zákon= součást nejstarší části Starého zákona, tj. Knih Mojžíšových).

10 přikázání

1. Nebudeš mít jiného boha před tváří mou
(pozn. Abraham zpočátku věřil v boha Jahve, což byl nejvyšší bůh, ale nikoliv jediný)
2. Neuděláš si tesané modly ani jakékoli podoby toho, co jest na nebi nahoře a co jest na zemi dole a co jest ve vodě a pod zemí. Nebudeš se jim klanět ani jim sloužit...
3. Nevyslovíš jméno Hospodin nadarmo...
4. Pomni den sabatu odpočinku, abys jej světil ... požehnal Hospodin dnu sobotnímu a posvětil jej.
5. Cti otce svého a matku svou...
6. Nezavraždíš.
7. Nesesmilníš.
8. Nepokradeš.
9. Nevypovídej proti bližnímu svému jako svědek lživý.
10. Nezatoužíš po domě bližního svého... po manželce... otroku nebo otrokyni... po volu a oslu jeho, po ničem, co náleží bližnímu tvému.

Byl to pevný řád založený na víře. Také proto kolem r. 1000 př.n.l. Židé porázejí v mnohých válkách původní obyvatele Palestiny, Filištínské aj. Král David a Saul pak sjednocují všechny izraelské kmeny a vytvářejí stát s hlavním městem Jeruzalémem. Nejznámějším židovským panovníkem byl král Šalamoun (+931 př.n.l.). Po jeho smrti se království dělí na severní část (=Izrael) a jižní část (Judeu - tam se v Betlémě v Nazaretu v roce 1 n.l. narodil Ježíš).

722 př.n.l. Izrael dobyt Asyřany...

587 př.n.l. Judea dobytá Babylóňany (Jeruzalém zničen a Židé odvedeni do babylónského zajetí)

539 př.n.l. Peršané porázejí Babylóňany a povolují Židům obnovit Jeruzalém (využila toho jen část, ostatní se rozptýlili kolem Středozevního moře)

332 př.n.l. Alexandr Makedonský (řec.) dobývá celý blízký východ > dochází ke splývání řecké a hebrejské kultury

70 př.n.l. Římané obsadí Jeruzalém, zboří chrám a rozpráší Židy po celé tehdejší Evropě. Národ je bez domova a pronásledován, potřebuje tedy **Spasitele**.

To je doba, kdy je judaismus postupně střídán křesťanstvím
(současně je to stále doba rozkvětu Římského impéria)

Křesťanství- zakladatel Ježíš Kristus (žil nebo nežil?)

Římský historik Seutonius (asi 69-140 n.l.) píše o císaři Claudiovi:

"Protož nejstarší je **působili nepokoje na podnět Chresta (=Krista), vypudil je z města.**

Bible

je základním dokumentem křesťanů. Je to zároveň kniha, která nejvýrazněji ovlivnila vývoj lidského myšlení v Evropě a Americe

Nejstarší dochovaný písemný text Bible objeven 1946 v jeskyni Kumrán:

svazky pergamenu pocházejí z doby asi 200 př.n.l.-70 n.l.

Texty jsou ale starší. První vznikají asi v r.1000 př.n.l. a od té doby se téměř nezměnily. Jsou dohady, že první Bible se začala tvořit dokonce už roku 1513 př.n.l. (Pozn. Nový zákon končí asi roku 98 n.l.. Takže 1600 let dějin.)

Křesťané: 1. Přijali tyto staré hebrejské texty jako součást Bible a nazvali je

Starý zákon.

2. Dopracovali k nim nové texty, zabývající se především životem Ježíše Krista= Nový zákon

Starý zákon: 39 knih psaných v hebrejštině;

nejstarší je **Tóra** (= zákon), neboli **Knihy Mojžíšovy**.

mladší je **Knihy Proroků** (dějiny Izraele, výroky a skutky proroků <Iziáš, Jeremiáš, Ezechiel a dvanáct proroků>)

nejmladší **Svaté spisy:**

Žalmy

Knihy Jobova

příslaví

Pět svitků

1. **Píseň písní** (jejím autorem je pravděpodobně král Šalamoun -tedy asi 1000 př.n.l.)

2. Rút

3. Kazatel

4. Jeremiášův pláč

5. Ester

Knihy Danielova (zjevení, apokalypsa..)

spisy historického charakteru

Nový zákon: 27 knih Křesťanských řeckých písem

Nejstarší písemné zlomky Nového zákona asi z 2. století n.l.

4 evangelia (zprávy o Ježíšově životě)

1. **Matoušovo** (Matouš byl výběrčí daní, Kristův přímý žák)

2. **Janovo** (Jan, rybář, Kristův přímý žák)

3. **Markovo**

4. **Lukášovo** (Lukáš byl lékař, věřící)

14 dopisů apoštola Pavla různým věřícím

Dopisy od Jakuba, Jana, Petra, Judy

knihy **Zjevení**

Egypt - Nil, záplavy, zprávy asi od 4000 let př.n.l., 30 královských dynastií

3 období: ? až 2200 př.n.l. Stará říše

2050 až 1750 př.n.l. Střední říše

1550 až 390 př.n.l. Nová říše (přitom 1150-390 př.n.l. Pozdní doba)

vzdělanost: písaři, vědci, vojáci, umělci (architekti, sochaři, malíři aj.) Pyramidy.

obživa: zemědělství, lov, obchod, řemesla.

Panovník= zástupce boha na zemi

Literatura: Hieroglyfické písmo: vznik 3200 př.n.l. zánik asi 3. stol. n.l. (beze změn!!)

700 znaků: fonogram = znak pro zvuk

ideogram = znak pro význam

Hieratické písmo: zjednodušené hieroglyfické písmo (jednodušší znaky)
pro běžné denní zápisy

památky: **Povídka o Sinuhetovi**

Indie- (náboženství: hinduismus)

dohady o vzniku se různí. Údajně před 1500 př.n.l. (vlna stěhování národů)

přišli do povodí řeky Indus kočovní pastevci asi Perské říše nebo Babylonské říše (aspoň tak lze usuzovat podle legendy o potopě, která existuje i v hinduismu).

Kolem r. 546 př.n.l. se narodil princ **Sidhárta**. Ve 22 letech opustil palác, zavrhl veškerý svůj majetek a začal hledat odpověď na otázku Proč existuje lidské utrpení? Stal se **Budhou** (probuzeným- zvuková podobnost-indoevropský prajazyk?). Budha je prý jedna z lidských podob boha Višnu.

-Stúpa = stavba kupolovitého tvaru (podobná funkce jako pyramidy)"- vůbec záliba ve falických symbolech.

Literární památky:

1. **Vědy** (autory byli ršiové) - hymny rituálních obřadů dokončeny kolem r 900 př.n.l., ale skládány byly několik staletí (*Rgvéd, Sámavéd, Jadžurvéd, Atharvéd*)

2. Eposy **Mahabharáta** (o válce mezi védskými kmeny)

Rámájana (Oslavuje činy krále Rámy)

3. Román **Manimékalai** (o obrácení kurtizány na budhistickou víru)

Čína (tři náboženství: 1. taoismus, 2. konfuciánství - ta zůstávají v Číně a nepronikla do světa; 3. buddhismus se stal světovým náboženstvím)

Stará Čínská říše: povodí Chuang-che (Žluté řeky) a Jang-c'-tiang (Modré řeky)

Počátky za dynastie Šang 1770 př.n.l. (král je jako faraon "syn nebe").

Uměli: -zpracovávat bronz a o 1600 let dříve než Evropané vyrobit železo

-vyrobit papír,

-řemesla (tkalcovství, hrnčířství aj.)

-zemědělství

-postavit čínskou zeď 6500 km dlouhou (jediná stavba viditelná z Měsíce)
(počátky neznámé, ale dávno v prehistorii, hlavní rozmach stavby asi 1500 př.n.l.)

I později má Čína náskok před Evropou (hedvábí, knihtisk, střelný prach, kompas, kůňský postroj, uzda, vrtné techniky, kormidlo, porcelán, spodní prádlo...)

literatura:

-*dávný lyrický námět*: romantická láska pradeny a pastýře, kteří se mohou setkat jen jednou za rok

-**Konfucius** (asi 551-479 př.n.l.) některé jeho myšlenky sepsali jeho žáci

v traktátu **Hovory** > konfucianismus - vztahy mezi lidmi

taoismus (další fil. směr) soulad člověka s přírodou

Japonsko = "Země vycházejícího slunce" podle toho, že království založil

potomek bohyně slunce (ta se jmenovala Amateras) asi 400 n.l.

Ale Japonsko bylo osídleno už někdy 30 000let př.n.l. (v době našeho člověka neandertálského)

Afrika -nejstarší náš známý předek:

21 letá dívka jménem Lucie -zemřela před třemi milióny let !!!

Dodnes nacházíme velké množství sošek, masek, a jiných potřeb pro kultovní obřady.

Amerika- (osidlování před 20-40 000 lety - přes Aljašku, kde prý byl v té době ledový most nebo řada ledem pokrytých ostrůvků)

Severní: Eskymáci, Apačové, Navahové, Cibonejové, Aravakové, Hunové aj.

(rozvoj kultury hlavně 1000 př.n.l.- dnes zbyly pahorky, do nichž pohřbívali mrtvé, dýmky, sekery ...)

Střední: Olmékové (3000-1500 př.n.l.) -sluneční kalendář
-číselná soustava
-hieroglyfické písmo
-Město bohů
(bůh slunce, měsíce, života, deště...)

Mixtékové hrdinské zpěvy (**kodexy**)

Mayové (300-900 př.n.l.)

posvátná kronika: **Popol Vuh**

rukopisy: **Chilam**

Balam

hieroglyfické písmo (prý ho vynalezl

Itzamen = bůh nebes a kněží)

Leydenská destička- (asi 320 n.l.)-ozdoba označení panovníka (měl ji připnutou na opasku)

rub: nápis, líc: insignie panovníka

zároveň je to kalendář (mayský

letopočet začíná 3113 př.n.l.)

Aztékové **Kodexy** (pásky papíru slož. do harmoniky) (1500-900 př.n.l.)

Uetlatoli -knihy, v nichž se zaznamenávaly náboženské zvyky a tradice)

Toltékové (1500-900 př.n.l.) aj.

Jižní: Muiskové
Inkové

Starověké evropské civilizace

Řekové:

I. Kulturně historická situace:

Dnešní řecké území bylo hojně osídleno mnohem dřív, než přišli Řekové:

a) souostroví **Kyklady** - tzv. **Egejská kultura** - **3200 př.n.l.**

Nedochovalo se písmo, takže o nich moc nevíme.

Už používali kovové nástroje a mramor (pro běžné předměty, např. nádoby).

b) **Kréta** - tzv. **Mínojská kultura** (král Mínoa) - **2700-1400 př.n.l.**

Kultura býka (viz "Egyptan Sinuhet"), sportovní hry, obřady atd. přímo v palácích (např. v Knósu, Malii a Faistu). Směli se jich zúčastnit všichni (kromě otroků). K tomu různé sošky (mají lidské rozměry), fresky, kresby (bez perspektivy; dívky jsou bílé siluety, muži hnědé).

Používali písmo, které jsme zatím nerozluštili, tzv. **Lineární písmo A**.

c) ostrov **Théra**, dnes **Santorin** (viz diapozitivy m. Jindř. Vydry) **1600-1500 př.n.l.**

Asi 1500 př.n.l. vulkanická katastrofa, střed ostrova se zřejmě stal jícnem nově vzniklé sopky. Kameny nalezeny stovky kilometrů od ostrova!!

Zřejmě je to reálný základ pověsti o **Atlantidě**, kterou "vymyslel" Platón.

Santorin byl velmi civilizovaný (pohodlné a velké domy, pole, domácí zvířata, obchod...)

d) **Mykény**, mykénská kultura 1600-1100 př.n.l.

Velké kamenné kvádry, mosty, opevnění (asi vč. vodních příkopů), zavlažovací systémy atd.

Národ válečníků.

Lineární písmo B, které převzala řečtina !!!

Mykéňané jsou považováni za první Řeky.

Řekové (= řecky Hellénes) - indoevropský národ; své území

.l.

Největšího rozkvětu však dosahují později:

a) doba **archaická** 6. stol. př.n.l.

b) **attická** 5. stol. př.n.l.

c) **helénistická** 4. - 1. stol. př.n.l.

Literatura archaického období (do 6. stol. př.n.l.):

POESIE

epika:

slepý básník **Homér: *Ílias*, *Oddyssea*** (aso 800 př.n.l.)- eposy

Zpracování asi už starší pověsti.

Ílias: starší (ústně vznikla asi 750 př.n.l.)

24 zpěvů 1600 veršů.

Děj: Spor Achilles x Agamemnon

Achilles je zamilován do zajatkyně Bríseovny, kterou si přivlastnil Agamemnon (velitel řec. vojsk). Achilles tedy přemluví svou matku (bohyni Thetidu) a ta u Dia zařídí, aby stranil Trójanům. Řekové začínají prohrávat, Agamemnon se musí Achilovi omluvit a vrátit mu zajatkyni. Achilles pak znovu začne bojovat a porazí Hektora (trójský hrdina). Pohřbem Hektora *Ílias* končí. Neosobní tón, velká epická šíře, rozsáhlá přirovnání.

Oddyssea: mladší; asi 700 př.n.l.

24 zpěvy 12 000 veršů

děj: Telemachos hledá svého otce oddyssea, který se 10 let nevrací z trojské války. Oddysseus zatím zažívá četná dobrodružství (Kyklopové, kouzelnice Kirké promění jeho druhy ve vepře, sirény aj). Když se vrátí na Ithaku, musí přemoci ještě ženichy, kteří usilují o Penelopeu v domění, že Oddysseus je už mrtev.

Hésiodos: naučná báseň ***Práce a dni*** mluví ke svému bratru Perseovi (který ho uplacením právníků připravil o podíl na dědictví rodinného majetku) a nabádá ho k poctivosti, úctě k bohům, ale dává mu i praktické rady a pracovní návody.

***Theoginiá* (O zrození bohů)** svět vznikl

z počátečního chaosu, dost ovlivněno mezopotámskou kulturou a literaturou

lyrika:

elegie

tvůrce **Archilochos** (to byly ale tehdy ještě poučné básně lidového charakteru, často doprovázené hudbou).

iamby

satirické básně

monodická lyrika- určená pro sólový zpěv (lyra), tzv. básníci z ostrova Lesbos

Alkaios (7.-6. stol př.n.l.)

Sapfó 7.-6- stol př.n.l.

anakreontská poesie - **Anakreón** (6. stol př.n.l.)

slavnostní sborová lyrika - **Pindaros** (5. stol př.n.l.)- pravděpodobně z ní se mohlo vyvinout drama, jakmile se postavil sólista proti sboru.

PRÓZA
bajky

Ezop (Aisopos) -otrok

Filosofie: **mílétští filosofové** (6. století): snažili se najít jeden základní princip který vysvětluje původ a vývoj (proměnlivost) světa.

Thálés tím principem je voda

Anaximandros tím principem je "neohraničené" = apeiron

Anaximenés ?

Herakleitos (pokračovatel) tím principem je oheň
svět se vyvíjí bojem protikladů

Pythagoras tím principem je číslo

Sport: Zde vznikaly olympijské hry

Literatura attického období (5.-4. stol př.n.l. mezi řecko-perskými válkami a peloponéskou válkou až po ovládnutí Řecka Makedonií)

DRAMA

Vrcholné drama se hrálo v Athénách (i když jinde také). Drama asi vzniklo ze sborového zpěvu, když se vytvořil dialog mezi sólistou a zbytkem sboru.

Slavnosti zasvěcené Dionýsovi: Velké Dionýsie (březen-duben)
Lénaje (leden-únor)

Dramatikové tady soutěžili tři dny se třemi tragédiemi a jednou komedií.

Žádný kus se nesměl opakovat!!

Náměty: řecké báje - žádná námětová originalita. Cílem bylo překvapit diváka zpracováním (formou) a maximálně aktualizovat známý příběh !

Divadlo organizoval stát (= město).

Chudí občané dostávali od státu podporu, aby se mohli divadla zúčastnit.

tragédie: **Aischylos** (525/4 - 456/5 př.n.l.) napsal 80 her, dochovalo se 7

Peršané- hrdost nad vítězstvími

Sedm proti Thébám- boj o moc mezi Polyneikem a Eteoklem (synové Oidipa)

Oresteia- trilogie 1. **Aganemnón**
2. **Obětující ženy**
3. **Usmířené lýtice**

Sofokles (497/6 - 406 př.n.l.) napsal 130 her, známe jich 7

Božský zákon je vždy nadřazen lidskému zákonu

Antigona- Kreón zakáže pohřbít mrtvé tělo bratra Polyneika (zrádce). Antigona jeho zápas poruší a bratra pohřbí (pak zasáhnou bohové).

Král Oidipus- Apolón mu věští, že zabije vlastního otce a ožení se se svou matkou. Proto Oidipus opustí rodný Korint i se svými údajnými rodiči. Jde do Théb. Po cestě rozluští hádanku sfingy, která sužovala Théby, a zabije starce. Stane se tak osvoboditelem a vládcem Théb.

Za ženu dostane královnu Iokastu.

Má s ní 4 děti (Polyneika, Eteokla, Isménu a Antigonu).

Théby však stihne mor. Ten má ustát, až se najde vrah prvního Iokastina manžela, krále Laiu.

Oidipus dá po vrahovi pátrat a přijde na to že vrahem je on sám. (Král Laios ho nechal jako nemluvně odložit v lese a Oidipus se náhodou dostal na vychování k nevlastním rodičům do Korintu.)

Věštba Apolónova je tedy splněna.

Elektra

Euripides (480-406 př.n.l.) napsal 80 her, známe jich 18

Medea - Iásón připlul do Kolchidy jako vůdce Agronau-tů pro zlaté rouno. Medea mu je pomohla získat, protože se do něj zamilovala. Dokonce pro něj opustila svou vlast. On ji však potom odvrhl. Médea se mstí (vlastní rukou zabije děti, které má s Iásonem).

Trójanky - o ženách, které trpí za trójské války

1. mistrovsky psychologicky prokreslené ženské postavy
2. aktuální > hrálo se v době peloponésské vál.

komedie: většinou psané přímo do oslavného veselí Dionýsa
zesměšňování aténských politiků
zpočátku pouze taškařice, které spolu nesouvisí, později ucelené kusy

Aristofanés (445 - 380 př.n.l.) dochovaných pouze 11 her
hlavně z období Peloponés. války

Jezdci

Ptáci

Mír

Lýsistrata - přemluví aténské i spartánské ženy, aby se odmítly milovat se svými manželi, dokud budou válčit

PRÓZA: **Hérodotos** (asi 484-asi 430 př...) **Historie** (o řecko-perských válkách)
Thúkydídés (460- asi 400 př.n.l.) zakladatel vědeckého dějepisectví

ŘEČNICTVÍ: **Démósthénés** (384-322 př.n.l.) **Filipiky**- řeči proti Filipovi Makedonskému

FILOSOFIE: 1. sofisté (učitelé praktických dovedností budoucív h vládců:
učili např. logiku, řečnictví, pravidla diskuse apod.)
Protágoras - obraz světa závisí na úhlu pohledu > nemohou tedy platit absolutní zákony

2. **Sokrates** - nenapsal sám žádné dílo, jeho názory známe z děl jeho žáků (Platóna a Xenofonta):
Vycházel ze sofistů: lidské poznání je omezené > je nutno:
a) poznat sebe sama (Scio nihil scire - vím, že nic nevím)
b) řídit se hlasem svědomí
Tyto myšlenky ale podkopávaly autoritu státu a zákonů.
Proto jej v době pelop. války Athénští senátoři těsnou většinou hlasů označili za rozvratníka a "kazitele" mládeže k smrti.
Dali mu však možnost uprchnout. Sokrates zvolil sebevraždu.
Na jeho obhajobu se staví Platón (helénistické obd. v Obraně Sokratově).

Platón (427-347 př.n.l.)- žák Sokratův; pocházel z bohaté rodiny a chtěl se stát politikem. Jednání politiků a Sokratova smrt z něj ale udělaly filosofa.

filosofické dialogy mezi učitelem a žákem. V nich Sokrates vystupuje vždy jako učitel:

Faidros (o kráse)

Menon (o lásce)

Symposion

filosofická teorie **světa idejí**:

Lidská duše přišla na svět ze světa idejíou diskuto svět se v průběhu života může (ale nemusí) rozpomínat (podle toho, jak o ni pečujeme, jak ji cvičíme v myšlení a usilovném hledání pravdy), ale nikdy jej na tomto světě nemůže poznat a už vůbec ne pochopit (viz jeskyně).

Svět těch původních idejí je dokonalý a nikdy ho nepoznáme, pouze ho nedokonale napodobujeme.

Podařilo se mu za "sponzorství" hrdiny Akadéma založit a provozovat svou vlatní školu, zvanou Akademií. Jejím žákem byl i Aristoteles.

Aristoteles 384-322 př n.l.)

Jeho otec byl lékařem krále Filipa Makedonského. Filip ustanovil Aristotela vychovatelem Alexandra Makedonského.

Když Filip zemřel, založil si Aristoteles v Aténách filosofickou **Peripatetickou školu**. Byla typická tím, že se učilo při procházkách a formou diskuse.

Odmítl platónské ideje, ale položil důraz na smyslové poznání.

Politika

Poetika (není úplná)

Rétorika

LÉKAŘSTVÍ: Hippokrates

STAVITELSTVÍ: postavila se Akropolis - mramor, reprezentativní okrsek

Parthenon - zasvěcený bohyni Athéně (moudrosti a řemesel)
-její zlatou sochu zhotovil Feidias

Literatura helénistického období (4.-1. stol. př.n.l.)- rozšíření řecké kultury do zemí dobytých Alexandrem Makedonským. Centrem vzdělanosti je Alexandrie.

vědci: Např. **Eukleidés, Archimedes**

Drama: **Menandros** (342/1 - 293/2 př.n.l.) tvůrce tzv. "nové komedie" (lidovost, idealizace, dochovány pouze fragmenty) např. **Škarohlíd**

Poesie: **Theokritos** (nar. asi 300 př.n.l.) pastýřské idyly

Próza: dobrodružný román
milostné náměty

Filosofie:

Kontrolní práce- starověk

Příjmení:.....

Skupina B

Datum:.....

1. Jaký je vliv hebrejské kultury na vývoj světové literatury?
2. Rétorika jako literární žánr a její význam v antice a dnes.
3. Vznik dramatu jako literárního žánru a jeho vývoj ve starém Řecku a Římě.
4. Co je
 - a) elegie (tristium)
 - b) óda
 - c) tragédie
 - d) časomíra